

Owe Wikström föreläser om hur vi ser på döden. Foto Yanan Li

Samtal kring döden kan ge livet lyster

Över 850 deltagare, när Palliativt kunskapscentrum för tredje året i rad den 13 november samlade professionen, i samtal om livet och döden. Om etik, oro och ångest. Om stress och sorg. Om arbetsglädje och skratt.

– Det är en väldigt intressant dag. Det är första gången jag är med och jag känner att jag får ny kunskap och fler verktyg med mig hem så att jag bättre kan möta mina patienter och deras anhörigas frågor, säger nattsjuksköterskan Fatima Pihl som arbetar inom kommunal hemsjukvård och som är en av deltagarna vid Palliativt kunskapscentrets heldag om palliativ vård, PKC-dagen.

Många professioner på plats

PKC-dagen anordnas för medarbetare i Stockholms län och om det finns plats så är deltagare utanför Stockholms län välkomna. På plats under dagen finns sjuksköterskor, undersköterskor och läkare och även en hel del arbetsterapeuter, fysioterapeuter, kuratorer och dietister. Det berättar Fredrik Sandlund, verksamhetschef för Palliativt kunskapscentrum (PKC).

– Jag vet att dagen även lockar präster, psykologer och tjänstemän från förvaltningen, säger Fredrik Sandlund.

Att möta andra berikar

PKC har funnits i fyra år och är ett samarbete mellan Region Stockholm och ett antal kommuner i länet. PKC-dagen är en årligt återkommande heldag med föreläsningar relaterade till palliativ vård. En som deltagit flera gånger är Madelene Carlsson, kontaktsjuksköterska på Danderyds sjukhus.

– I år var det väldigt speciellt. Det gick djupare in i mig på något vis. Jag tar med mig hem ett nytt sätt att reflektera, säger Madelene Carlsson.

Hennes ord går igen hos fler av deltagarna. I kön till kaffet och över lunchens lasagne bekräftas att dagen innebär djup inspiration, kännedom om senaste forskning och även en bekräftelse på att man gör rätt hemmavid. Det berikar att möta andra professioner för ökad förståelse om helheten kring patienten.

Fyra pelare

Palliativ vård ska enligt Världshälsoorganisationen (WHO) tillgodose fysiska, psykiska, sociala och andliga eller existentiella behov. Den ska också ge anhöriga stöd i deras sorgearbete. Närstående kan må psykiskt sämre än vad den döende personen gör och att stötta de närstående kan ibland vara det bästa sättet att stödja den döende. Vården vilar på fyra hörnstenar; kommunikation och relation, närstående, symptom och teamarbete. Sjuksköterskor och läkare ingår alltid i den palliativa vården. Andra som kan ingå i teamet runt patienten är undersköterskor, arbetsterapeut, dietist, fysioterapeut, kurator, logoped och sjukhuspräst.

Uppdrag att utbilda och upplysa

En stor del av PKC:s arbete går ut på att sprida kunskap. Vid dagens bokbord står Gabriella Frisk, till vardags läkare vid ASIH, men idag med uppdrag att berätta om PKC:s utbud. Många har frågor om PKC:s utbildningar. Förra året bad kuratorer om en kurs bara för dem. I år finns en sådan på plats. Självt använder Gabriella PKC:s utbildningsmaterial friskt i sin egen vardag.

– Jag brukar be personer som tjänstgöra hos oss att titta igenom PKC:s utbildningsmaterial. Då vet de vad de kan möta inom ASIH och vad palliativ vård innebär, säger Gabriella Frisk.

Gabriella Frisk vid PKC:s bokbord. Foto: Yanan Li

Kunskapen om den palliativa vården utvecklas ständigt. Mötena med patienter och deras anhöriga förändras. En förändring som Fatima Pihl ser när hon tittar tillbaka på sina tio år inom hemsjukvården är de kulturella aspekterna.

– En sak som förändrats är de kulturella skillnaderna. Idag möter man alla religioner och anhöriga är också bättre informerade idag, säger Fatima.

En inte helt ovanlig fråga till personer som arbetar så nära döden är hur de står ut. Att det måste vara det tyngsta och mest deprimerande man kan arbeta med. Men det är precis tvärtom. Det säger de flesta.

– Att arbeta med så svårt sjuka patienter och deras anhöriga väcker existentiella frågor hos en själv. Närheten till döden blir att man värnar livet. Det blir en medvetenhet om livets värdefulla ögonblick, säger sjuksköterska Ann-Charlotte Kristoffersson från Helsingborgs stad och som arbetat med palliativ vård till och från i över trettiofem år.

Vården av vårdaren väsentligt

Men vården av vårdaren då? Hur är det möjligt att orka arbeta med svårt sjuka och döende människor? Peter Strang, professor i palliativ medicin och vetenskaplig ledare för PKC, berättar om arbetstillfredsställelse inom den palliativa vården; att vissa faktorer är starkt bidragande för att medarbetarna ska hålla.

Dit hör bland annat att känna sig behövd på jobbet, att känna stolthet över arbetet, att få höra från patienter, närstående och chefer att man gör ett viktigt jobb, att ha kompetens för de uppgifter man ställs inför och att känna sig trygg på jobbet. Eller som Erica Lind, sjuksköterska vid Stockholms sjukhem och en av talarna under dagen förmedlar från scen. Vikten mogna av mogna team som vilar på teoretisk kunskap och erfarenhet i allt de gör och som präglas av delat ansvar och ett stödjande klimat gentemot varandra. Men kanske främst ett meningsfullt liv utanför arbetet med relationer, kravlös återhämtning och sömn.

– Var bra på jobbet, men bäst hemma, säger Erica Lind, från scen.

FAKTA

Det palliativa kunskapscentrumets syfte är att utgöra en kunskapsbank för palliativa frågor. PKC ska sammanställa kunskap från aktuell forskning och utvecklingsarbete så att forskningsresultat omsätts till praktik. PKC ska även öka kunskapen om palliativ vård hos alla personalgrupper som vårdar patienter i behov av palliativ vård,

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län är samfinansierat mellan Region Stockholm och kommunerna Danderyd, Ekerö, Järfälla, Nacka, Nykvarn, Salem, Sollentuna, Solna, Stockholms stad och Tyresö.